

F. Bakó Enikő
ELHALLGATÁSUNK

Évtizedek múltak el gondolkodással. Önváddal és meg nem választott kérdésekkel. Nyitott szemmel átvirrasztott éjszakák. Amikor végre elalszom, csuromvizes pizsamában ébredek.

Újra és újra átéltem az agressziót. Már nem élt, mégis hetente megjelent álmaimban. Akkoriban nem a kibeszélés, inkább az elhallgatás dívott. Ha nem beszélünk róla, akkor az meg sem történt. Senkinek nem kívánom azt, amit gyerekként túl sokszor kellett átélnem. Ma is hallom ellentmondást nem tűrő hangját.

- Vetkőzhetsz!

Az ötödik születnapom az első emlékem. Trikó és bugyi van rajtam. Néz. Az elém tolt hokedlire teszem le a ruháim, összehajtogatva.

Lassan megengedi a nadrágszíját, kihúzza az övtartóból, és az öklére tekeri. Nem szól. Az arcát lesem. Kinéz egy pontra, valahol a falon, és azt bámulja merőn. Valami oltári bünt kell kitaláljon, hogy megmentse magát a lelkiismerete hangjától. Majd egyet-kettőt szertartásosan suhint a szíjjal a levegőbe. Először a hátam, majd a lábam éri az érlelt bőr. Ha ordítok vagy sírok, később lesz vége. Hamar megtanulom hantalanul viselni, amíg csak bírom.

Van az a pont, amikor szipogni kezdek, majd kibuggyan belőlem a fékezhetetlenül fájdalmas sírógörcs. Évek óta igyekszem megérteni.

Ahogy idősebb lettem, a könyvekbe menekültem, Móricz Árvácskájának bőrébe képzeltem magam. De Dickens *Karácsonyi éneke* is mélyen megérintett. Alsóban, még ha harminckét fok is volt a napon, vastag fehér harisnyában kellett iskolába járnom, hogy a lábamon lévő szíj hasította hegek ne látszódjanak.

A tanító nénim, Malvina, hányszor megkérdezte:

- Kislányom, nincs meleged?

És tudod, hogy mi volt az ok? Az, hogy nem ettem rendesen. Nem annyit ettem, ami megfelelt az apámnak. Túl sovány voltam. Makaróni kisasszonynak szólítottak. Volt az úgy, hogy rajtakapott, ahogy a WC-be öntöm a levest, mert mégsem ment hátra a garázsba, ahova indult,

hanem valahol félúton visszafordult. Ilyenkor megvárta a tanítás után. Az autóban végig hallgatott. Hazaértünk és megkaptam a penzumomat.

Édesanyámat sosem kérdeztem, hogy miért nem védett meg. Miért engedte ezt? Arra emlékszem, hogy volt egy karácsonyi szíjazás, aminek a hangját, avagy az én nyöszörgésemet, nem bírta elviselni, mert csak egy üvegajtó választott el bennünket egymástól, és berohant, hogy ma már legyen elég. Vesztére, balkézről kapott ő is. A földre esett. Nagypapa időben érkezett.

- Most legyen elég, vagy elveszük tőletek a gyereket!

Állt az ajtóban, míg anyám és én rendbe szedjük magunkat. Átsétáltunk a nagyszülőkhöz. Később apám is csatlakozott hozzánk.

Abban az évben nem várt ajándék a fa alatt. A gyerekek már csak olyanok, hogy kutakodnak az ajándékok után, és én elárultam az anyámnak, hogy megtaláltam a Toldi trilógiát. Mindenki bontogatott, én meg ültem a sarokban a cserépkályha melegében, sajnáltam magam. Félttem attól, ha sírok, másodszer is megkapom az adagom.

Azon az estén a nagyszülőknél aludtam. Ők megmutatták, hogy mit hozott a Jézuskájuk, de azt is elmondták, hogy még nem vihetem haza. A tőlük kapott pizsamában aludtam. A hófehér kardigánt fölé vettem.

Abban az időben kötelezően kellett járnom hittanórára. Annyiszor kértem a Jóistent, hogy az apám egyszer ne jöjjön haza, hadd élhessek nyugodtan. És ez egyszer bekövetkezett. Tizennégy múltam akkor.

Sokáig hittem, hogy én okoztam a halálát a fohászkodásaimmal. Nem szabadulhattam a gondolattól, hogy természetfeletti erővel rendelkezem.

Anyám fekete hajpántot és köpenyt varratott, és egy kerek évig hordanom kellett. A bugyikat és a trikókat is feketére festette. Tornaórán a többi lány ott állt a fehér trikójában, és a sok fecske között én voltam az egyetlen varjú. Abban az évben a rádiókat és a tévéket is a műhelybe számúzta. Karácsonyfát sem díszítettünk.

Anyám idegösszeomlást kapott. Harmincnyolc évesen lett özvegy. Szanatóriumba került.

Megváltozott.

Akkoriban kezdtem mindent lejegyezni. Titkosírással és titokban.

Ha együtt voltunk, legtöbbször hallgattunk.

Nagymamám névnapját februárban ünnepeltük. Összegyűlt a nagycsalád, barátok, rokonok. Mi, gyerekek először teríteni segítettünk,

majd leszedni az asztalt. Utána egyenként elmondtuk a nagymamának megtanult versünket. A felnőttek megtapsoltak. Csokoládéval jutalmaztak. Aztán a tisztaosztóba vonultunk mi hárman, unokatestvérek.

Beszélgettünk, társasoztunk, nevetgélünk. Hirtelen kicsapódott az ajtó, anyám fúriaként rontott be rajta. Ott, a vendégek előtt kezdett el ütlelni.

Székely veres darabont, 1621